

Shaun Tan och Martin Adler

Teckning och fotografi på Havremagasinet i Boden

På Havremagasinet i Boden kan besökare hitta sädeskorn som vittnar om vad byggnaden en gång användes till. Havre och nu konst, två viktiga livsbetingelser som borde tillhandahållas mänskligheten var vi än befinner oss på jordklotet.

I det militärgröna Boden talas i dessa dagar en mängd av världens alla språk. Talar, klokt och uppskattat om vikten av konsten och humanism på de välbesökta vernissagerna gör ofta kommunalrådet Inge. Höstvinterns två utställare på Havremagasinet knyter väl an till hallens röda tråd där ögonblick och ankomst ständigt tickar i vår globala tillhörighet.

Den australiensiske prisbelönte konstnären Shaun Tan visar ett trettiotal originalbilder ur sin textlösa bilderbok "Ankomsten". Den för tidigt avlidne fotografen och journalisten Martin Adlers "Ögonblick", bilder från krigszoner och katastrofområden runt om i världen har sammanställts för Havremagasinet av Katarina Adler och Västerås konstmuseum.

Blyertspenna och kamera, två väsensskilda tekniker. Lins- och perspektivval, ljussättning och det sekundsnabba slutarögonblicken skapar ett nu som får mig som betraktare att fundera på intressanta likheter i uttrycken. En strävan att gestalta och omfatta det som inte orden når fram till genomsyrar verken i de båda konstnärskapen.

Trettio av Shauns Tans originalbilder från boken "Ankomsten" är insprängda bland alla utskrivna bildsidor, vissa kraftigt förstörade. Det doftar toreskivor. Byggskivans bruna labyrintbyggda hängning utnyttjar rummets alla träpelare i en lång vindlande löpa.

I en oroshärd där flykt är enda alternativ för överlevnad, packar en man resväskan och tar farväl av sin familj. Förhoppningen är förstås att ses igen. I "Ankomsten" slutar anhöriginvandringen lyckligt. Hur det är i vår svenska verklighet är det värre att tänka på. Svårigheterna att förstå sig på livet i det nya landet måste varenda person som flytt sitt hemland känna igen sig i. Shaun Tan är en mästertlig tecknare som utnyttjar blyertsens alla möjligheter i berättandet. Pennans hård- och mjukhet, skuggor, ljus, riktningar som skapar texturer, bildernas storlek och upprepningar. Vissa bilder har sepia-tonats och efterbearbetats vid tryckningen av boken.

När jag återser utställningen tillsammans med barnbarnen upptäcker jag fördelen med pilarna på golvet som anger läsriktning. Barnen avläser i tur och ordning och berättar: Nu är dom lessen! Ser du inte. Fågeln. Pappan har ju den. Vi formligen bladdervandrar genom det som är barnets första konstverfarenhet, bilderboken.

Martin Adlers "Ögonblick", fyller två av hallens våningsplan. Utställningen innehåller färg- och svartvita foton samt kortare filmer. Sexton års yrkesverksamhet med kameran som letar skärpa i mänsklighetens mest fasansfulla mörker. Hur orkar en med all ondska, funderar jag. Men i Adlers bilder finns inte det sensationella avpersonifierade, exponerandet som känns rätt och stulet i lönnedom. Bilderna har en laddad överenskommelse, som att personerna insett betydelsen, hunnit lova innan slutaren tagit.

Mitt i den brutala verkligheten finns de mest utsatta, barnen och kvinnorna. Barnen i Afghanistan har Martin Adler fångat som fjärilar svärmande på kvarlämnat krigsskrot. En

KONST VÄSTERNORRLAND

Landstinget, Regional Utveckling, 871 85 Härnösand 0611-80214

Red: Mats de Vahl mobil:070-2476939 epost: mats.de.vahl@lvn.se

indianflicka i Guatemala med ett fång rosor i famnen framför en mörk grupp soldater. Ögonblicket, då, när slutaren avgjorde känns magisk.

Ögonen ser oss. Många lugnt betraktande, andra ögonkast ställer frågor. Många blickar beskriver djupaste förtvivlan, ansiktet kanske vill försöka glömma, men ögonen ljuger inte.

Människorna Martin Adler fångat flyr från eller är fast i. Offer och förövare. Att överleva och sedan hoppas på att kunna leva så drägligt som möjligt, den drömmen ser likadan ut oavsett årtal och krigszon i världen. Och frågan om de olika teknikerna, penna eller kamera. Har det egentligen någon relevans. Bildens oövervinnerliga styrka skär genom alla tekniker när utövarna behärskar sitt språk.

Text: Eva Stina Sandling

Foto: Gunnar Fogelvik, Eva Stina Sandling

Volym 2016-11-22